

November 2019

Notat om boligplacering til frivillige og ansatte i Dansk Flygtningehjælp

Dette notat giver et overblik over de mest centrale regler vedr. visitering af flygtninge til kommuner, de nyeste regler vedr. anvisning af midlertidige og permanent boliger og flygtninges mulighed for at flytte inden for introduktionsperioden.

Visitering

Når flygtninge har fået meddelt opholdstilladelse, så træffer Udlændingestyrelsen også afgørelse om, i hvilken kommune den pågældende skal bo i, og de får efter reglerne i integrationsloven anvist en bolig ved ankomst i kommunen.

Hvis den pågældende har fået et faktisk og reelt jobtilbud eller et tilbud om integrationsgrunduddannelse (IGU), så kan Udlændingestyrelsen boligplacere i den kommune, hvor arbejdspladsen ligger eller i en nærliggende kommune. Den samlede arbejdstid skal være på minimum 15 timer om ugen, ansættelsen må ikke være tidsbegrænset og der skal fremlægges skriftlig dokumentation til Udlændingestyrelsen *før* der træffes en afgørelse om visitering til en kommune.

Udlændingestyrelsen kan også tage højde for ganske særlige personlige forhold som f.eks. nærtstående familie, der bor i en bestemt kommune eller særlige behov for specialbehandling på et hospital. Flygtninge vil typisk have fortalt om de personlige forhold under asylsagsbehandlingen, og da det såkaldte boligplaceringsskema blev udfyldt. Hvis flygtninge på et senere tidspunkt har nye eller supplerende oplysninger, der er relevante for afgørelsen om, i hvilken kommune de skal bo, så er det vigtigt, at de giver Udlændingestyrelsen besked *inden* afgørelsen om visitering træffes.

Midlertidig boligplacering

Pr. 1. marts 2019 trådte nye regler i kraft, og nyankomne flygtninges ret til at få anvist en permanent bolig efter integrationslovens § 12 blev ophævet, så kommunerne har fremover kun pligt til at anvise et midlertidigt opholdssted eller en midlertidig bolig til nyankomne flygtninge efter integrationsloven.

Kommunens forpligtelse til at anvise en midlertidig bolig omfatter ikke familiesammenførte, fordi de forventes at tage ophold hos referencen dvs. den person, de er blevet familiesammenført til. Kommunen *kan* dog vælge en boligløsning, der tager højde for efterfølgende familiesammenføring.

Ligesom kommunen - som led i varetagelse af den almindelige boligsociale opgave - *kan* beslutte at bruge sin anvisningsret til at anvise en bolig til den samlede flygtningefamilie - men ingen af delene er en kommunal forpligtelse.

Krav til den midlertidige bolig:

En midlertidig bolig skal være lovlig efter bygge- og planlovgivningen, men der er ikke fastsat krav til boligens standard eller karakter. Boligen skal dog være lovlig og være godkendt til beboelse f.eks. i forhold til sanitære forhold, sikkerhed og brandforskrifter.

Midlertidige boliger er ikke omfattet af lejeloven jf. integrationslovens § 12, stk. 6 og lejelovens § 2. Ved privat indkvartering vil det være kommunen, der lejer stedet, og kommunen vil også være ansvarlig for lejermålet. Der bliver derfor som udgangspunkt lavet en skriftlig aftale, så reglerne vedrørende betaling, brug af boligen, fraflytning osv. er klare for begge parter.

Midlertidige boliger må ikke ligge i såkaldte udsatte boligområder eller ghettoområder jf. integrationslovens § 12, stk. 2.

Boligen er midlertidig og dermed ikke tidsbegrænset. Det betyder, at lejermålet varer indtil kommunen anviser et andet opholdssted eller bolig, eller den pågældende selv finder en anden bolig. Boligen kan være med eller uden møbler ved anvisningen. Kommunen skal ved anvisning af en midlertidig bolig i et beboelsesrum, der skal deles mellem en eller flere enlige flygtninge, tage hensyn til personlige forhold som alder, køn, særlig psykisk sårbarhed og boligens beskaffenhed, herunder rummets størrelse og hvorvidt det er egnet til at dele mellem flere jf. bekendtgørelse om boligplacering af flygtninge § 18.

Der er regler for, hvor meget flygtninge skal betale i husleje for en midlertidig bolig. De satser for betaling fremgår af en særlig bekendtgørelse, der udsendes hvert år.

Satserne for 2019 er på følgende niveau:

- Enlige med eller uden børn: 2281 kr.
- Par uden børn: 4180 kr.
- Par med 1-3 børn: 4561 kr.
- Par med 4 eller flere børn: 4941 kr.

Kommunerne kan således ikke kræve en højere husleje selvom udgiften til boligen overstiger satserne. Forbrugsudgifter er inkluderet i satsen og kan derfor ikke opkræves særskilt. Det betyder, at hvis huslejen for den midlertidige bolig overstiger den faktiske husleje, så er det kommunen, der betaler differencen. Der kan derfor ikke ydes boligstøtte efter lov om individuel boligstøtte eller særlig støtte efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik til midlertidige opholdssteder eller boliger.

I lovgivningen er der ingen tidsmæssig grænse for, hvor længe flygtninge kan være indkvarteret i en midlertidig bolig. Retten til at blive boende i en midlertidig bolig bortfalder ikke, når introduktionsperioden er ophørt efter de første 5 år i kommunen. Det vil sige, at flygtninge kan blive boende på samme vilkår indtil de selv kan skaffe sig en bolig eller kommunen kan anvise en anden bolig – også efter endt introduktionsperiode.

Kommunens afgørelse om anvisning af bolig kan påklage til Ankestyrelsen jf. integrationslovens § 53, stk. 2.

Permanent boligplacering

Som beskrevet tidligere var kommunerne frem til den 1. marts 2019 forpligtede til at anvise en permanent bolig til nyankomne flygtninge, *når det var muligt* og indtil da anvise en midlertidig bolig eller opholdssted jf. integrationsloven § 12.

Flygtnings retskrav på at få anvist en permanent bolig blev ophævet med vedtagelse af L140 (lov nr. 174 af 27/02/2019). Det betyder, at alle nyankomne flygtninge, der får opholdstilladelse og visiteres til en kommune efter den 1. marts 2019, ikke længere har ret til at få anvist en permanent bolig efter integrationsloven.

Retten til at få anvist en permanent bolig (når det er muligt) gælder dog fortsat for de flygtninge, der allerede *er* visiteret til en kommune før den 1. marts 2019. For flygtninge, der får anvist en permanent bolig, vil kommunen fortsat hjælpe med forskellige opgaver som f.eks. besigtige boligen ved indflytning, vejlede om rettigheder og pligter i forbindelse med et lejemål, info om beboerregler og husorden, ansøgning om lån til depositum og boligstøtte, udbetale hjælp til indflytning og etablering i boligen.

Kommunerne *kan* dog fortsat anvise en permanent bolig efter integrationsloven til flygtninge, der bor i en midlertidig bolig og fortsat er boligsøgende. Ellers vil spørgsmålet om en kommune i disse situationer skal anvise en bolig afgøres efter den almindelige forpligtelse og løsning af boligsociale problemer ligesom for andre boligsøgende i kommunen. Flygtninge skal i andre tilfælde selv skaffe sig en bolig ved f.eks. at søge en lejebolig og skrive sig op på en venteliste.

Formålet med lovændringen er at sikre kommunerne større fleksibilitet for modtagelse og boligplacering af flygtninge. Samtidig ønskede lovgiver at tydeliggøre, at rammerne for opholdet i Danmark defineres ud fra den enkeltes opholdsgrundlag. Dvs. at flygtnings ophold i Danmark som udgangspunkt er midlertidigt efter ikrafttrædelsen af lov nr. 174 af 27/02/2019.

For de flygtninge, der fortsat har ret til at få anvist en permanent bolig, *når det er muligt* og for de flygtninge, hvor kommunen fortsat vælger at anvise en permanent bolig efter integrationsloven, er der fortsat regler for boligen.

En permanent bolig skal være et tidsubegrænset lejemål. En permanent bolig skal være lovlig efter bygge- og planlovgivningen. Der er ikke et krav om, at en permanente bolig skal være en selvstændig bolig, så kommunen kan i særlige tilfælde f.eks. anvise en flygtning et værelse i et bofællesskab, hvis lejeforholdet ikke er tidsbegrænset.

Boligen er omfattet af lejelovens regler. Boligen må ikke ligge i et såkaldt ghettoområde eller i et udsat boligområde jf. integrationslovens § 12, stk. 2. Transport- og Boligministeriet udsender hvert år en liste over de områder, som defineres som et udsat boligområde og et ghettoområde efter de gældende kriterier, der fremgår af lov om almene boliger.

Kommunens afgørelse om boliganvisning kan påklage til Ankestyrelsen jf. integrationslovens § 53, stk. 2.

Hjælp til indskudslån, boligstøtte og flytteudgifter

Kommunen kan yde lån til betaling af boligindskud til en permanent bolig jf. lov om individuel boligstøtte kap. 11.

Flygtninge er også omfattet af reglerne om boligstøtte, hvis de er lejere af en bolig. Hvis lejen i den anviste permanente bolig overstiger mere end halvdelen af husstandsindkomsten, så kan fuld boligstøtte ikke nægtes jf. integrationsloven § 12, stk. 1. Det gælder ikke for et midlertidigt opholdssted eller en midlertidig bolig (se afsnittet om "Midlertidig boligplacering" ovenfor).

Der er særlige regler om boligstøtte til beboere i kollektive bofællesskaber i lov om individuel boligstøtte kap. 4a.

Kommunen *kan* yde hjælp til flytning, hvis flytningen forbedrer bolig- og erhvervsforhold, eller hvis flytningen er fra en bolig med en boligudgift, der er for høj i forhold til den pågældende flygtnings økonomi jf. integrationslovens § 39. Hvis den pågældende flytter til en anden kommune inden for den 5-årige introduktionsperiode, så kræver det, at tilflytningskommunen overtager integrationsansvaret for, at der kan bevilliges hjælp efter § 39 i integrationsloven.

Flytteregler

De første 5 år flygtninge bor i en kommune efter at være meddelt opholdstilladelse kaldes *introduktionsperioden*, hvor de som udgangspunkt skal blive boende i den kommune de er blevet visiteret. Det er Udlændingestyrelsen der afgør, hvilken kommune flygtninge skal bo i. Udlændingestyrelsens afgørelse om boligplacering (visitering) kan ikke påklages til en anden administrativ myndighed.

Tanken bag flygtninges boligplacering i bestemte kommuner er, at det er bedst for flygtninges integration og kommunernes udførelse af integrationsopgaven, at flygtninge boligplaceres rundt i hele landet.

Der er ikke et direkte forbud mod at flytte til en anden kommune på eget initiativ indenfor den 5-årige periode, men det kan få negative konsekvenser for modtagelsen af integrationsydelse og selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet, hvis den nye kommune *ikke* vil overtage integrationsansvaret. Det er derfor meget vigtigt, at flygtninge søger om, at tilflytningskommunen overtager integrationsansvaret *inden* de flytter.

I nogle tilfælde er tilflytningskommunen forpligtet til at overtage integrationsansvaret:

- Hvis flytningen er af væsentlig betydning for integrationsforløbet f.eks. hvis den pågældende eller dennes ægtefælle opnår beskæftigelse i kommunen, og flytningen er nødvendig for at kunne varetage arbejdet, da transportafstanden mellem nuværende kommune og arbejdsplads er for stor. I den afgørelse kan det indgå i vurderingen om det er et midlertidigt eller mere varigt job.

- Hvis særlige forhold taler for en flytning f.eks. hvis flytningen er nødvendiggjort af en alvorlig behandlingskrævende sygdom.

Bestemmelsen vedr. kommunens overtagelse af integrationsansvaret i integrationslovens § 18 er en skønsmæssig bestemmelse, hvilket betyder, at der foretages en konkret og individuel vurdering af den enkeltes konkrete forhold og om kommunen er forpligtet til at overtage ansvaret. Der er altså ikke en udtømmende liste over relevante situationer.

Selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet kan fortsætte i anden kommune, hvis denne kommune godkender at overtage ansvaret for integrationen. I den forbindelse udarbejdes en ny kontrakt (tidligere "integrationskontrakt") og indholdet af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet tilrettelægges i samarbejde og integrationsydelse udbetales, hvis den pågældende ellers er berettiget til det.

Selvom kommunen overtager integrationsansvaret, så er den ikke forpligtet til at anvise et midlertidigt opholdssted eller en bolig efter integrationslovens § 12. Det gælder dog ikke, hvis flytningen skyldes ganske særlige personlige forhold, herunder hvis flytningen er nødvendiggjort af alvorlig behandlingskrævende sygdom.

Hvis flygtninge ikke har nået at få anvist en permanent bolig i den kommune, som de er visiteret til, så har de ikke ret til at få anvist en bolig i den kommune, der accepterer at overtage integrationsansvaret. Det gælder også, selvom de fortsat har ret til at få anvist en permanent bolig, når det er muligt, i den kommune de er visiteret til før den 1. marts 2019.

Hvis en flygtning flytter *uden* godkendelse fra tilflytningskommunen, så vil tilflytningskommunen træffe afgørelse om nedsættelse eller ophør af integrationsydelsen, og der tilbydes ikke et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram. Tilflytningskommunen skal dog fortsat tilbyde danskuddannelse selvom de ikke overtager integrationsansvaret.

Ansøgning om at flytte til en anden kommune indgives af den enkelte flygtning. Kommunen kan evt. være behjælpelig med dette. Hvis tilflytningskommunen ikke godkender at overtage integrationsansvaret, skal flygtninge meddeles det med en begrundelse og en klagevejledning.

En kommunes afslag på overtagelse af integrationsansvaret kan påklages til Ankestyrelsen jf. integrationslovens § 53.

Flytning efter den 5-årige introduktionsperiode

Integrationsloven gælder for nyankomne flygtninge og familiesammenførte til flygtninge m.fl., og gælder de første 5 år man har opholdstilladelse i Danmark, jf. integrationslovens § 16, stk. 7.

Efter den 5-årige periode er flygtninge og familiesammenførte til flygtninge således *ikke* omfattet af integrationsloven og lovens regler om et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram. Hvis den pågældende ikke er kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse inden for den 5-årige introduktionsperiode, så overgår han/hun til de almindelige beskæftigelsesrettede indsatser efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats ligesom andre borgere i Danmark.

Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats indeholder ikke regler om, at tilflytningskommunen skal godkende at overtage integrationsansvaret eller ansvaret for den pågældende. Reglen i integrationslovens § 18 om, at en tilflytningskommune skal overtage integrationsansvaret, gælder derfor kun, hvis man er omfattet af integrationsloven og befinder sig i introduktionsperioden. En tilflytningskommune kan derfor *ikke* sanktionere den pågældende ved at trække i eller nægte at udbetale integrationsydelse med henvisning til integrationsloven. Det er derimod reglerne i lov om aktiv socialpolitik og reglerne i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, der gælder og kan være årsagen til en eventuel sanktionering eller ophør af hjælp.

Hvis den pågældende ikke er kommet i ordinær beskæftigelse eller uddannelse inden for den 5-årige introduktionsperiode, så overgår den pågældende til de almindelige beskæftigelsesrettede indsatser efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats ligesom andre borgere i Danmark.

De almindelige principper og regler for løsning af boligsociale problemer

I de situationer hvor en flygtning ikke er berettiget til at få anvist en permanent bolig efter integrationsloven, og den pågældende ikke selv har mulighed for at finde bolig, så vil spørgsmålet om, hvorvidt kommunen skal hjælpe med at anvise en bolig, afgøres efter de almindelige principper og regler for løsning af kommunale boligsociale opgaver. Det betyder, at flygtninge vil have samme mulighed for at få hjælp af kommunen som andre boligtrængende borgere i den pågældende kommune. I den situation vil kommunen træffe beslutning efter en konkret individuel vurdering af den enkeltes boligsociale behov og hvem, der er mest boligtrængende.

Lov om almene boliger mv. indeholder regler, der begrænser kommunens mulighed for at anvise boliger i visse boligområder, hvis de ligger i de såkaldte udsatte boligområder eller i hårde ghettoområder og den boligsøgende eller dennes ægtefælle modtager integrationsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp jf. lov om almene boliger m.v.

Lovgivning

Bekendtgørelse af lov om integration af udlændinge i Danmark (Integrationsloven).

Bekendtgørelse om boligplacering af flygtninge.

Bekendtgørelse om flygtninge og andres betaling for ophold i midlertidige indkvarteringer og opholdssteder i 2019.

Bekendtgørelse af lov om individuel boligstøtte

Sine Hav, integrationsfaglig seniorrådgiver, Dansk Flygtningehjælp